

ment rebuscat *ad hoc*, com feia Montoliu. Quasi tant com això, donar el fantàstic *APICOTTU com a «llatí vulgar» (Moll), com si llavors no necessités explicacions, i com si aqueix -IC- fos natural en un derivat nominal i es conegués cap cas de forma-
 cions comparables. — 14 No puc torbar-me ara a aclarir si també ve d'un representant pre-romà d'aquesta amplificació un roms. *bizà* 'abellot' i un flamenc *bize* que cita Sainéan, l. c.

Abellerol, V. *abella* *Abelliment*, *abellir*, V. *bell* *Abellot*, V. *abella* *Abemollat*, V. *bemoll* *l'aberbics* és errada per la *berbits* = oc. *berbitz*, fr. *brebis*, ll. *vervex* *Abercoc*, V. *albercoc* *Aberració*, *aberrant*, *aberrar*, V. *errar* *Aberillonar-se* (escrit -lonar), V. *borralló* (BORRA) *Abessonar*, V. *bessó* *Abeston* (DAg.), V. *asbet* *Abeurada*, *abeurador*, -dora, *abeurall*, *abeurar*, *abeuratge*, *abeuró*, V. *beure* *Abexar*, *abeixar*, err. per *abuixar* (*abixar* val. S. XVII DAg.) *Abietaci*, -etina, -etímies, V. *avet* *Abigarrat*, V. *bigarrat* *Abigeat*, *abigu*, V. *acte*

ABILLAR, 'vestir luxosament, endiuemenjar', en fr. ant. *abillier* 'preparar, apariar' (avui *habiller* 'vestir', alterat per influència d'*habit* 'vestit'), pròpiament 'preparar un tronc el llenyater', derivat de *bille* 'rull, cada una de les peces, en forma de secció cilíndrica, en què es parteixen els troncs d'arbre, abans de convertir-los en posts o taulons', d'origen probablement cèltic; en català, encara que molt ben assimilat des d'antic, és probable que vagi ser pres del francès, ja a l'Edat Mitjana. □ 1.ª doc.: mj. S. xv.

Freqüent en particular amb el valor adjectiu del partici: «feya fer sales / e bells convits --- / moms e grans festes; / les dames, prestes / al bell triscar, / baxa dançar, / may hi fallien: / totes venien / ben *abillades* / e *divisades* ---» JRoig (*Spill*, v. 1493); «lo Rey ermità hisqué de una cambra, e entrà al Consell molt bé *abillat* de roba de brocat rossegant» *Tirant* I, 82; i a principis del nostre segle s'ha reprès molt aquest ús, fins per part d'escriptors d'estil tan genuí com Ruyra (cita en *AlcM*); reaccionant contra cert abús que se'n féu, Mn. AMAlcover recomanava que s'usés *endiuemenjat* (BDLC xiv, 1925), però com a recepta això sovint no serveix, per diverses discrepàncies de matis i extensió, de manera que únicament hem de condemnar l'ús amb el valor no emfàtic, ni melioratiu, de *abillar* = *vestir*, francèsisme inadmissible. Com a verb transitiu o reflexiu, també fou corrent en el S. xv: «lo mercader, / molt poderós, / --- m'afillà / e m'abillà, / com fa mester, --- / ell me tramés, / ben arreat / --- a Barcelona ---» *Spill* v. 1324; «com Phelip hagué rebut los diners que son pare li havia tramés, ell se *abillà* molt bé de brocat» *Tirant* I, 345.

Està ben clarit que el fr. *habiller* 'vestir', si bé sentit avui com a derivat de *habits* 'vestits' (pres aquest del ll. *habitus* 'hàbits, actituds, arranjaments'), i influït modernament per aquest, però solament des del S. xv, no en fou derivat, com tampoc d'*habile*

'hàbil', sinó que nasqué, des del període més arcaic com a derivat de *bille* 'rull, espècie de tronc preparat pel llenyataire';¹ i com que aquest substantiu, d'origen pre-romà, va tenir també existència autòctona en la nostra llengua (veg. *BITLLA*), es podria admetre tant que *abillar* fos creació catalana paral·lela com que s'hi introduís partint del francès. En aquell sentit es pot fer valer, encara, que l'abstracte *abillament* és també molt usual, i ja ben antic, entre nosaltres, almenys des de fi del S. xiv, i no solament *abillaments*

aplicat a robes de luxe, del qual *AlcM* dóna diversos exemples en els mateixos *Spill* i *Tirant*, sinó també amb accepcions més generals i pròximes a l'originari i ampli sentit de 'apariament, acte d'arranjar o arrear': «en l'any 1488, lo rey Dn. Fernando confirmà certes ordinations fetes per la ciutat, o les manà guardar, sobre vestits y *abillaments*, joyes, moderació de gastos de sposalles y bodes y convits», Bruniquer (*Rúbriques* I, 100); i fins s'escau que el mot significui 'enginy, artífic, arranjament', en el testimoni més antic de tots, en Eiximenis, sense gens de concreció: «cascuna (fembra) ab sos *abillaments* lo tirarà e li satisfarà». També tendiria a donar aparences d'autoc-tonisme (en contrast amb el caràcter enterament estranger o recentíssim en castellà, DCEC II, 860a) l'existència d'aquest verb des de l'oc. antic. Val a dir que en aquesta llengua hi apareix ben poc sovint i en textos tardans: Rayn. (III, 523; no en el PSW) solament donava sengles exs. d'*habillament* «habillement» (context vague) en un doc. de 1535 i en els Furs de Bearn (c. S. xv), i Stichel n'hi afegeix, en el sentit de 'vestit', un de «garni<t>s e *abilha<t>s*» en el *Mystère de St. André* de c. 1500, però tanmateix també un de sol en un trobador clàssic del S. XIII.² Sense desconèixer doncs aqueixes raons en sentit contrari, reconeguem, però, que el descabdellament i fermesa força més gran de l'ús en francès que en cap altra llengua, i el caràcter tan freqüent i habitual dels manlleus de totes elles al francès en el camp del vestir, la pareneria i les modes, fan molt versemblant que el mot irradiés, a totes elles, més tard o més d'hora, des del Nord de França.

El popular i recent *abillar-la* 'tenir diners', i més encara *abillar* 'tenir, portar un objecte que un té (sense amagar-lo)' és un terme pròpiament argòtic (ho és del tot en la 2.ª acc.); com a tal i posant-lo en boca de pinxos i en context netament murriesc, en donaren exs. Coromines (*Presons Imag.* O. C. 854b), J. Vallmitjana i Givanel (BDC VII, 18; variant *b-*, p. 23); més tard *abillar-la* deixà de ser exclusiu d'aquesta gent, però continuà sempre com a mot del parlar baix i impropri de la parla correcta. Es podria mirar com un cas de degeneració d'un mot noble que els pillets desviessin des de 'vestir-se amb luxe' a 'exhibir ostentament' (> 'dur *abillaments*' 'qualsevol objecte costós': *a. parlu i tralla de sorno*, diu un «nyèbit», per 'rellotge' i 'cadena d'or'). MLWagner (*Notes Ling. Arg. Barc.*, 26-28 = *Misc. Coelho* 314-5) aplegant doc. d'Andalusia i d'Orient, opina que el nostre mot murriesc no ve de l'antic *abillar* sinó d'un